

brå

 Sveriges officiella statistik

Kriminalstatistik

2016

Konstaterade fall av dödligt våld

En granskning av anmält dödligt våld 2016

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott. Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

URN: NBN: SE: BRA-706

© Brottsförebyggande rådet 2017

Enheten för Rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm Telefon 08–527 58 400,
e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna bok kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till: tillganglig@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer, diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Innehåll

Sammanfattning	4
Huvudresultat för 2016	4
Inledning	6
Tolkning av statistiken	7
Begrepp och definitioner	8
Resultat	9
Nivån och utvecklingen av det dödliga våldet	9
Det dödliga våldet i ett längre perspektiv	12
Dödligt våld mot kvinnor och män	13
Användning av skjutvapen	13
Regionala variationer	14
Övriga resultat från granskningen 2016	16
Källor till granskningen av polisanmälningarna	18
Beskrivning av statistiken	21
Statistikens ändamål	21
Statistikens innehåll	21
Insamling och bearbetning	22
Grundmaterial och datainsamling	22
Kvalitet och bortfall	24
Uppföljningsperiod	24
Jämförbarhet över tid	25
Tekniska förändringar	25
Regional fördelning	25
	27
Tabellbilaga	28

Sammanfattning

I den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld ingår samtliga fall som polisanmälts som mord eller dråp under ett kalenderår och där det kan konstateras att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Syftet med statistiken är att redovisa en tillförlitlig uppgift över nivån och utvecklingen av det anmälda dödliga våldet i Sverige. Den har tagits fram sedan 2002 som ett komplement till anmälningsstatistiken, med anledning av att de händelser som anmäls och registreras hos de brottsutredande myndigheterna som dödligt våld är mycket överskattade. Statistiken är deskriptiv, och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid.

En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Huvudresultat för 2016

Omfattning och utveckling av det dödliga våldet

- År 2016 konstaterades 106 fall av dödligt våld i Sverige. Det är en minskning med 6 fall, jämfört med 2015 då 112 fall kunde konstateras.
- Sedan 2002, då Brå påbörjade statistiken, har nivån över konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 112 fall per år, utan en tydlig trend. Under perioden har den genomsnittliga nivån varit 92 fall årligen.
- De senaste två åren har antalet konstaterade fall av dödligt våld legat på en högre nivå (112 resp. 106 fall). Antalet har visat på stora årliga variationer och det är för tidigt att säga om den högre nivån är ett trendbrott från den genomsnittligt sett stabila utveckling som gällt sedan 2002.

Brottsinformation

År 2016 var offret en kvinna i 29 fall (27 %) och man i 77 fall (73 %). I 28 procent av de konstaterade fallen av dödligt våld 2016 användes skjutvapen, vilket är 1 procentenhet lägre än 2015 (29 %). De senaste fem åren har andelen legat på i genomsnitt 29 procent.

Regional fördelning

- Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2016 anmäldes 69 procent i storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd. Nivån har legat på mellan 68 procent och 72 procent under åren 2010-2016.
- I regionerna kan både ökning och minskningar av antalet konstaterade fall noteras från 2015 till 2016. Störst antalsmässig ökning kan ses i region Syd, som visat en ökning från 18 till 30 fall (+12 fall). En ökning ses även för region Mitt, där antalet nästan tredubblades från 5 till 13 fall. Störst minskning ses i region Väst, från 34 till 17 fall (-17 fall).

Inledning

Statistiken över antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp, barnadråp eller misshandel med dödlig utgång ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. I den statistiken redovisas nämligen samtliga anmälda händelser med dödlig utgång där det funnits anledning att utreda om dödligt våld kan ha varit dödsorsaken. Många av dessa händelser visar sig efter utredning avse annat än dödligt våld, till exempel självmord, olyckor eller naturlig död. Det händer även att flera polisanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken innehåller dubletter. Vidare förekommer det att försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp felaktigt registreras som fullbordade mord eller dråp. I anmälningsstatistiken ingår även dödligt våld som begåtts utomlands, men som anmälts i Sverige.

Diskrepansen mellan antalet anmälda och faktiska brott om dödligt våld har ökat över tid. Av de anmälda brotten om dödligt våld har andelen konstaterade fall minskat från hälften till en tredjedel sedan Brås granskning började 2002. Det kan bland annat förklaras av att de manuella kontrollerna av polisanmälningarna kommit att bli färre sedan polisen införde ett digitalt ärendehanteringssystem för registrering av brottsanmälningar i början av 1990-talet. Sammantaget innebär dessa omständigheter att statistiken över anmälda brott är olämplig att använda som mått på det faktiska dödliga våldet, både vad gäller omfattning och utveckling.

Det finns ett stort allmänt intresse för tillförlitlig information om det dödliga våldet. Brottsförebyggande rådet (Brå) tar därför sedan 2002 årligen fram statistik över konstaterat dödligt våld som anmälts under redovisningsåret. För att kunna presentera en tillförlitlig statistik granskar myndigheten samtliga anmälningar om dödligt våld som registrerats hos polis och åklagare under ett kalenderår. Resultatet från granskningen som presenteras här, utgör en del av den officiella kriminalstatistiken och bygger på den information som fanns tillgänglig upp till tre månader efter det aktuella redovisningsårets slut.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, tänk på följande:

- Statistiken består av de fall av dödligt våld som upptäckts och anmälts till de brottsutredande myndigheterna. Med fall avses här unika individer som har fallit offer för dödligt våld.
- Statistiken avser konstaterade fall av dödligt våld, det vill säga dödsfall där man kunnat fastslå att det med stor sannolikhet är just våld som är dödsorsaken. Dödsfall där det av olika skäl inte är möjligt att avgöra om det beror på dödligt våld eller ej, räknas och redovisas som oklara fall.
- Statistiken utgår från registreringsdatumet för anmälan och periodiseringen för statistiken är 1 januari till 31 december för redovisningsåret. I enstaka fall kan brottstidpunkten ligga långt tidigare (t.o.m. ett annat år) än anmälningsdatumet. Nya bevis kan också framkomma i sådana fall som initialt bedömts och registrerats som en olycka, vilket gör att ärendet kan registreras på nytt. Det innebär att statistiken kan innehålla dödsfall som skett tidigare än redovisningsåret.
- Statistiken utgår från brott som under det aktuella året registrerats som fullbordat mord, dråp, barnadråp eller misshandel med dödlig utgång. Den omfattar inte andra typer av brott som eventuellt har omrubricerats till dödligt våld efter studiens genomförande.
- Statistiken bygger på den information som fanns tillgänglig vid tidpunkten för granskningens genomförande. Omständigheter som framkommer senare och som skulle kunna innebära att bedömningen av vissa ärenden förändras kommer inte med i statistiken.
- De flesta konstaterade fall av dödligt våld avser vuxna personer, det vill säga 18 år eller äldre. Enstaka fall kan dock gälla pojkar eller flickor under 18 år. Brå kan av sekretessskäl inte särredovisa de fåtal fall som rör minderåriga.
- I statistiken ingår endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och där anmälan har upprättats till polisen eller en annan brottsutredande myndighet.

Begrepp och definitioner

I statistiken över konstaterade fall av dödligt våld används följande begrepp.

- Med **dödligt våld** avses i denna rapport fullbordade mord, dråp och barnadråp samt misshandel med dödlig utgång. Däremot undantas fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn.
- Med **konstaterade fall** avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken.
- **Ett fall** avser en unik individ som fallit offer för dödligt våld.
- **Kön** avser offrets juridiska kön.
- **Region** avser Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens geografiska regionindelning,

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken, se kapitlet *Beskrivning av statistiken*.

Resultat

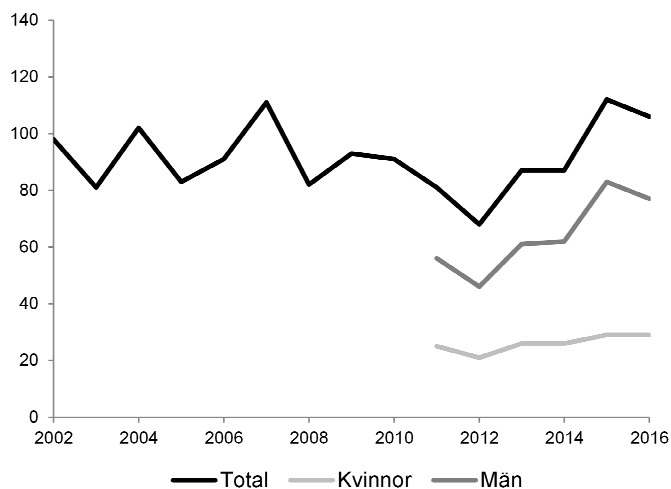
Här redovisas huvudresultaten från statistiken över konstaterade fall av dödligt våld 2016. Först redovisas nivån och utvecklingen av konstaterade fall av dödligt våld. Sedan redovisas aktuell brottsinformation, såsom könsfördelning och användande av skjutvapen, samt regionala variationer. Slutligen redovisas övriga resultat från granskningen, bland annat det totala antalet händelser som anmälts som dödligt våld under året och vilka källor som ligger till grund för resultatet.

Nivån och utvecklingen av det dödliga våldet

Under 2016 anmäldes och registrerade 341 händelser med brottskoden för mord, dråp eller barnadråp, varav merparten efter utredning visade sig avse annat än dödligt våld.

I Brås granskning¹ konstaterades 106 fall av dödligt våld, vilket utgjorde en knapp tredjedel (31 %) av de mord, dråp eller barnadråp som anmäldes under året. Antalet konstaterade fall av dödligt våld har minskat jämfört med 2015, då antalet uppgick till 112 fall. Sedan 2002, då Brå påbörjade statistiken, har nivån över konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 112 fall per år, utan en tydlig trend (se figur 1).

¹ Även anmälda brott om vållande till annans död (ej i samband med arbetsplatsolycka eller i trafiken) har granskats manuellt för att inte missa ärenden med misshandel med dödlig utgång.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Konstaterade fall av dödligt våld	106 -6 (-5 %)
Varav man/pojke	-6 (-7 %)
Varav kvinna/flicka	+0 (±0 %)

Figur . Antal konstaterade fall av dödligt våld 2002–2016, samt uppdelat på offrets kön 2011–2016. Uppgift om kön är tillgänglig endast från 2011.

Sett till de senaste tio åren (2007-2016) har antalet konstaterade fall av dödligt våld legat på i genomsnitt 92 fall per år (femårsklasser), vilket är en ökning med i genomsnitt 1 (ett) fall jämfört den föregående femårsperioden (2002–2006). De senaste två åren har antalet fall legat på en högre nivå, 112 respektive 106 fall. Det dödliga våldet har visat på relativt stora årliga variationer och det är för tidigt att säga om den högre nivån är ett trendbrott från den genomsnittligt sett stabila utveckling som gällt sedan 2002 (se tabell 1).

Tabell . Genomsnittligt antal fall under femårsperioder 2002–2016.

År	Genomsnittligt antal	Kvinnor	Män
2002–2006	91	.	.
2007–2011	92	.	.
2012–2016	92	26	66

I relation till 100 000 invånare i befolkningen² konstaterades 1,07 fall om dödligt våld år 2016. Det är nästan samma nivå som 2015, då antalet fall uppgick 1,14 fall per 100 000 i befolkningen. Under perioden 2002–2016 har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld relaterat till befolkningen varierat mellan 0,71 och 1,21 fall per år utan någon tydlig riktning på utvecklingen (se tabell 2).

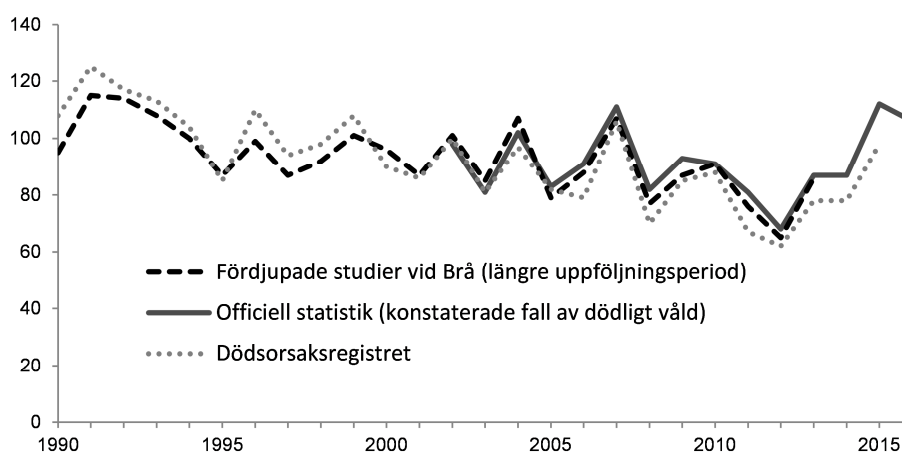
² Beräkningen är baserad på medelfolkmängden i Sverige den 31 december respektive år. Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell . Konstaterade fall av anmänt dödligt våld totalt och per 100 000 i befolkningen, åren 2002–2016.

År	Antal konstaterade fall	Antal fall per 100 000 invånare
2002	98	1,10
2003	81	0,90
2004	102	1,13
2005	83	0,92
2006	91	1,00
2007	111	1,21
2008	82	0,89
2009	93	1,00
2010	91	0,97
2011	81	0,86
2012	68	0,71
2013	87	0,91
2014	87	0,90
2015	112	1,14
2016	106	1,07

Det dödliga våldet i ett längre perspektiv

Vid sidan av den här statistiken har Brå genomfört fördjupade studier av det dödliga våldet sedan 1990-talet. I det längre perspektivet visar studierna på en nedåtgående trend av våld med dödligt utgång. Det dödliga våldet uppgick till i genomsnitt 100 fall om dödligt våld per år under 90-talet, en nivå som minskade till 91 fall per år under 00-talet.³ Även statistik från Socialstyrelsens dödsorsaksregister visar en liknande trend (se figur 2). För mer information om utvecklingen av det dödliga våldet i ett längre perspektiv, se rapporten *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014*⁴.

Figur 2. Antalet konstaterade fall av dödligt våld enligt den officiella kriminalstatistiken 2002–2016, antalet fall av dödligt våld från studier med en längre uppföljningsperiod än tre månader (Brå 1990–2013) och antalet fall enligt Socialstyrelsens dödsorsaksregister 1990–2015.

³ Åren 1990–1994 var det genomsnittliga antalet 106 fall per år, och 1995–1999 var det 93 fall per år. Uppgifterna är hämtade från underlaget till *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24.

⁴ Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24.

Dödligt våld mot kvinnor och män

I den officiella statistiken över anmälda brott indelas mord och dråp från och med 2011 efter offrets kön. Av de konstaterade fallen av dödligt våld i Sverige 2016 var offret en kvinna i 29 fall (27 %) och en man i 77 fall (73 %). Jämfört med året innan, då offret var en kvinna i 29 fall (26 %) och en man i 83 fall (74 %), har andelen kvinnor ökat och andelen män minskat, med respektive 1 procentenhet.

Sedan 2011 har andelen kvinnor som offer för dödligt våld minskat något (- 4 procentenheter), i förhållande till andelen män. Under perioden varierade antalet kvinnliga offer för dödligt våld mellan 21 och 29 kvinnor, medan antalet män som offer låg mellan 46 och 83 män.

I relation till befolkningen var antalet kvinnor som offer för dödligt våld 0,59 per 100 000 invånare år 2016, motsvarande antal för männen var 1,55 per 100 000 invånare.

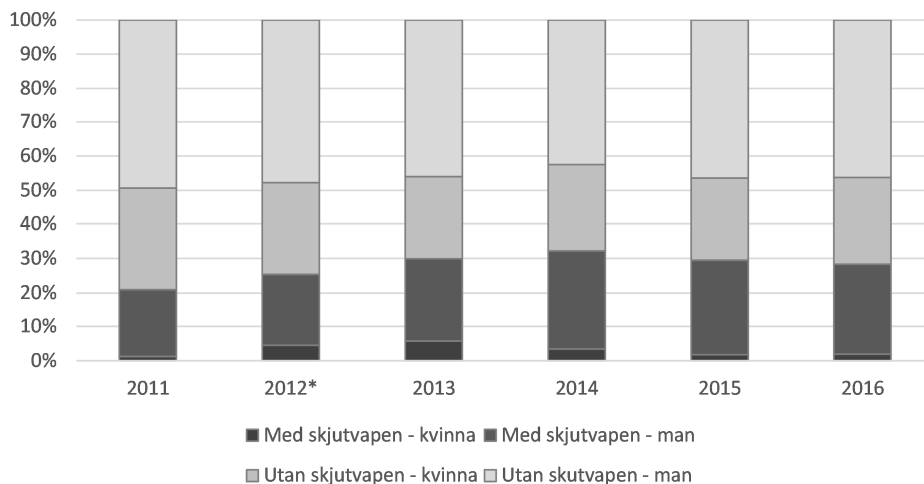
Tabell Antalet konstaterade fall relaterat till medelbefolkningsmängden per 100 000 invånare, samt könsfördelning, 2011-2016.

År	Antal		Antal per 100 000 invånare		Könsfördelning (%)	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2011	25	56	0,53	1,19	31	69
2012	21	46	0,44	0,97	31	68
2013	26	61	0,54	1,27	30	70
2014	25	62	0,52	1,28	29	71
2015	29	83	0,59	1,69	26	74
2016	29	77	0,59	1,55	27	73

Användning av skjutvapen

Sedan 2011 indelas konstaterade fallen av dödligt våld även efter om brottet begicks med eller utan användning av skjutvapen

I figur 3 redovisas hur de konstaterade fallen av dödligt våld under de senaste sex åren (2011–2016), fördelar sig efter offrets kön och efter förekomsten av skjutvapen. För antalsredovisning, se tabellbilaga.

Figur 3. Andelar av dödligt våld, 2011–2016, uppdelat på om skjutvapen använts eller ej samt på offrets kön. *I ett av fallen kunde kön inte fastställas.

Skjutvapen användes i 28 procent (30 fall) av de konstaterade fallen av dödligt våld 2016, vilket är 1 procentenhet färre än året innan. I de fall där skjutvapen använts 2016 var offret en man i de flesta fallen (93 procent, eller 28 fall) och i 7 procent (eller 2 fall) var offret en kvinna.

De senaste fem åren (2012-2016) har andelen konstaterade fall av dödligt våld där skjutvapen använts legat på omkring 29 procent. Under 1990- och 2000-talen användes skjutvapen i omkring 20 procent av fallen.⁵

Regionala variationer

Från 1 januari 2015 är Polismyndigheten en myndighet indelad i sju regioner, istället för tidigare uppdelning i 21 länspolismyndigheter. För mer information, se avsnittet *Statistikens innehåll och uppbyggnad – regional fördelning*.

Det innebär att statistiken över anmälda brott, och därmed också statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, från och med 2015 baseras på de nya regionerna. Dessa regioner sträcker sig över de gamla länspolismyndigheterna enligt följande:

⁵ Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24.

- **Region Nord** består av Jämtlands, Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län.
- **Region Mitt** består av Gävleborgs län, Uppsala län och Västmanlands län.
- **Region Stockholm** består av Stockholms län och Gotlands län.
- **Region Öst** består av Jönköpings län, Södermanlands län och Östergötlands län.
- **Region Väst** består av Hallands län och Västra Götalands län.
- **Region Syd** består av Kalmar län, Blekinge län, Kronobergs län och Skåne län.
- **Region Bergslagen** består av Dalarnas län, Värmlands län och Örebro län.

I tabell 4 redovisas konstaterade fall av dödligt våld uppdelat efter region, baserat på vilken handläggande enhet som senast hanterat brottet.

Av de 106 konstaterade fallen av dödligt våld 2016 härrör 73 fall från någon av de tre storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd. Det motsvarar 69 procent av samtliga fall under året. Befolkningen i dessa tre regioner utgjorde tillsammans 62 procent av Sveriges befolkning 2016. Det betyder att storstadsregionerna var något överrepresenterade jämfört med deras andel av befolkningen. Nivåerna har legat mellan 68 procent och 72 procent under hela den redovisade perioden 2010–2016.⁶

Som framgår av tabellen ökade antalet fall av dödligt våld 2016 jämfört med året innan i regionerna Mitt (+8 fall) och Bergslagen (+1 fall). Mest ökade dock antalet fall i region Syd (+12 fall), från 18 till 30 fall. Samtidigt minskade antalet fall i regionerna Nord (–8 fall), Stockholm (–1 fall), Öst (–1 fall). Den största minskningen ses i region Väst (–17 fall), från 34 till 17 fall.

⁶ Vid jämförelser med tidigare år under perioden 2010–2014 kommer de nuvarande regionerna att jämföras med de sammanslagna resultaten från de länspolismyndigheter som respektive region består av. Före 2010 saknas uppgifter på länsnivå.

Tabell 4. Konstaterade fall av dödligt våld, uppdelat efter polisregion och antal brott per 100 000 invånare 2010–2016.

År*	Region Nord		Region Mitt		Region Stockholm		Region Öst		Region Väst		Region Syd		Region Bergslagen	
	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.
2010	10	1,1	4	0,5	24	1,1	8	0,8	23	1,2	17	0,9	5	0,6
2011	8	0,9	3	0,3	20	0,9	6	0,6	19	1	19	1	6	0,7
2012	5	0,6	4	0,5	18	0,8	5	0,5	10	0,5	21	1,1	5	0,6
2013	3	0,3	9	1	25	1,1	9	0,9	24	1,3	12	0,7	5	0,6
2014	5	0,6	8	0,9	25	1,1	5	0,5	14	0,7	20	1,1	10	1,2
2015	10	1,1	5	0,6	27	1,2	11	1	34	1,7	18	1	7	0,8
2016	2	0,2	13	1,4	26	1,1	10	0,9	17	0,9	30	1,6	8	0,9

Övriga resultat från granskningen 2016

I denna statistik har samtliga polisanmälningar avseende mord och dråp samt vållande till annans död granskats. År 2016 uppgick antalet anmälda brott om mord och dråp till 338, vilket är 33 fler anmälda brott än 2015. Därutöver anmäldes 121 fall av vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) samt 3 fall av anmälda brott om barndråp. Granskningen av anmälningar om vållande till annans död visade att inget fall avsåg dödligt våld.

Sammantaget visade granskningen av 462⁷ polisanmälningar om mord/dråp eller vållande till annans död att 106 avsåg konstaterade fall av dödligt våld, vilket utgör knappt en tredjedel (31 %) av de anmälda brotten om mord eller dråp (341 anmälda brott). Nedan redogörs för innehållet i polisanmälningarna om fullbordade mord, dråp, barndråp eller vållande till annans död.

⁷ Totalsiffran i tabell 5 och 6 är något högre, vilket beror på att det i vissa anmälningar finns flera offer och att dessa då kodas separat på varsin rad i kodningsfilen. I praktiken innebär detta exempelvis att en anmälan som är registrerad 4 gånger kan bli en 1 "övrig händelse, ej dödligt våld" plus 3 dubletter, medan en annan anmälan som är registrerad 1 gång, men innehåller 2 offer, kodas som 1 fall av "dödligt våld" och "övrig händelse, ej dödligt våld".

Tabell 5 Innehållet i polisanmälningar om fullbordade mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död 2016.

Kategorier	Antal
Dödligt våld i Sverige	106
Oklart om dödligt våld föreligger	15
Brottsplats utomlands	13
Försök, förberedelse eller stämpling till mord/dråp	67
Dubbelregistreringar	39
Övrig händelse, ej dödligt våld	233
Cold case	1
Totalt	474

År 2016 var det 17 fall som initialt *inte* registrerats på någon brottskod för mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död – och 8 fall som registrerats med en brottskod för *försök* till mord eller dråp – där händelsen sedermera omrubricerades till mord, dråp eller vållande till annans död.

Utöver de 106 brott som avsåg *konstaterade fall av dödligt våld*, visade granskningen att det vid tidpunkten för studien var *oklart* i 15 fall om det rörde sig om dödligt våld eller inte.

I 13 anmälda fall var *brottsplatsen utomlands*. Dessa har inte granskats närmare.

Av de anmälda brotten avsåg 67 fall händelser som borde ha registrerats *som försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp* istället för som fullbordade brott. Det är en ökning med 19 händelser jämfört med 2015.

I 2016 års granskning hittades 39 *dubbelregistreringar*. Det är en minskning med 6 dubbelregistreringar jämfört med året dessförinnan.

Resterande anmälda brott (233 brott, eller 50 %) avsåg andra händelser än dödligt våld. Notera att här är även de 121 anmälda brotten om vållande till annans död inkluderade. I 2016 års granskning innehöll dessa anmälningar om vållande till annans död emellertid inte något konstaterat fall av dödligt våld.

I ett (1) fall hade brottet ägt rum flera år tidigare än redovisningsåret, och var ett så kallat *cold case*⁸. Ärendet har nyanmälts 2016; för mer information se nedan avsnittet *Anmälan avser dödligt våld som begåtts annat år*.

⁸ Ärendet handläggs hos polisen som ett så kallat cold case, eller kallt fall. För mer information se *Statistikens innehåll och uppbyggnad*.

Källor till granskningen av polisanmälningarna

För att kunna bedöma om en anmäld händelse utgör ett fall av dödligt våld använder Brå flera olika källor. Nedan redovisas vilken huvudsaklig informationskälla som resultatet från granskningen av det anmälda dödliga våldet 2016 har baserats på. För mer information om metod och genomförande, se avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Tabell 6. Huvudsaklig informationskälla till resultatet av granskningen 2016.

Huvudsaklig informationskälla	Konstaterade fall av dödligt våld	Oklart om dödligt våld föreligger	Anmälda brott som begåtts utomlands	Övrig händelse, ej dödligt våld	Totalt
Polisanmälan	0	0	3	14	17
Slutredovisningsuppgift	0	3	10	252	265
Samtal med polis och/eller åklagare	62	11	0	55	128
Domslotsuppgift	0	0	0	0	0
Dom	44	1	0	19	64
Totalt**	106	15	13	341	474

Polisanmälan

Exempel på ärenden som endast bedöms utifrån informationen på polisanmälan är felregistreringar gällande försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, samt ärenden där brottsplatsen är utomlands.

För 17 (4 %) av de totalt 462 anmälda brott som granskats 2016 baserades bedömningen enbart på information i polisanmälan. Motsvarande siffror från året dessförinnan är 30, vilket innebär 13 färre (-43 %) bedömningar utifrån information i polisanmälan. Att det inte är fler ärenden av typen ovan som kodats efter polisanmälan beror på att majoriteten av de fallen var slutredovisade, och att det därmed är slutredovisningsuppgiften som i första hand använts i bedömningen.

Slutredovisningsuppgift

Slutredovisningsuppgiften innehåller information om hur förundersökningen har slutredovisats, vilket innebär att det har fattats beslut om att förundersökning inte ska inledas, att förundersökningen läggs ner eller att förundersökningen redovisas till åklagare. I många fall finns tillräcklig information, för att göra bedömningen att det inte rör sig om dödligt våld, i form av beslut till att förundersökningen inte ska inledas eller läggas ner. Exempel på sådana motiveringar är att uppgifter i anmälan inte ger anledning att anta att brott som faller under allmänt åtal har begåtts eller att gärningen inte är brottslig.

Slutredovisningsuppgiften var 2016 huvudsaklig källa till kodningen för 265 fall (57 %), vilket är 76 fler fall (+40 %) än året dessförinnan.

Kontakt med polis eller åklagare

Polis eller åklagare kontaktas för att inhämta information till bedömningen i två olika typer av fall, nämligen

- pågående ärenden där informationen i polisanmälan inte räcker till för att bedöma fallet
- avslutade ärenden där vare sig information i polisanmälan eller slutredovisningsuppgiften räcker för att bedöma fallet.

I 128 fall (27 %) har kodningen gjorts efter kontakt med polis och/eller åklagare. Det är 36 (– 22 %) färre fall än året dessförinnan. Av dessa 128 fall avsåg 55 fall där det inte förelegat dödligt våld, 62 avsåg konstaterade fall av dödligt våld, och för resterande 9 fall gick det vid tidpunkten för granskningen inte att bedöma om dödligt våld förelegat eller ej.

I de fall där det finns ett utvidgat rättsmedicinskt utlåtande från Rättsmedicinalverket (RMV) används det som stöd i bedömningen, utöver de uppgifter som polis och/eller åklagare lämnar om fallet.

Domslutsuppgift

Brå hämtar information från domslutsuppgifter som finns i Brås statistikdatabas. Domslutsuppgift kan tas fram i de fall där det funnits en skäligen misstänkt person registrerad på brottanmälan. I domslutsuppgiften finns information om huruvida domen vunnit laga kraft alternativt blivit överklagad till överrätt. I de fall en dom i överrätt vunnit laga kraft, kodas den som ett konstaterat fall av dödligt våld om kriterierna för bedömningen i övrigt är uppfyllda.

År 2016 var det 3 fall där en dom låg till grund för bedömningen att det rörde sig om dödligt våld vilket sedan kunde bekräftas med hjälp av domstolsuppgift, i statistikdatabasen..

Dom

I de fall en dom blivit överklagad till överrätt beställer Brå in domen och läser den för att ärendet ska kunna bedömas korrekt. Ärendet bedöms därefter som dödligt våld eller ”oklart om dödligt våld föreligger”. Det senare gäller för de ärenden där Brå inte kan göra en bedömning utifrån informationen i domen.

År 2016 kodades 44⁹ fall som konstaterat dödligt våld, baserat på att en eller flera gärningspersoner i tings- eller hovrätten blivit dömda för mord, dråp eller vållande till annans död i kombination med misshandel.

Anmälan avser dödligt våld som begåtts annat år

I 19 fall hade det anmälda brottet begåtts ett annat år, och 3 av dessa fall redovisas som konstaterade fall av dödligt våld.

Ett (1) fall särredovisas, eftersom det anmälts till polisen tidigare år och är ett så kallat *cold case*. Preskriptionen för mord och dråp avskaffades 2010, och inom polisen

⁹ Dessa 47 omfattar även de 3 ovan nämnda ärendena där domen vunnit laga kraft. Detta för att domen fanns tillgänglig.

fattades ett beslut 2012 om att ouppklarade ärenden om dödligt våld bör hållas öppna. Den 1 januari 2015 omvandlades polisens organisation till *en* polismyndighet i Sverige, och de tidigare länspolismyndigheterna upphörde. För att dessa ärenden skulle kunna överföras till den nya Polismyndigheten, krävdes att de tekniskt sett nyanmäldes i polisens ärendehanteringssystem, vilket innebär att de därmed inkommit till Brå på nytt. Detta gäller ärenden som initialt anmälts mellan 1985 och 1995.

Beskrivning av statistiken

Detta avsnitt beskriver innehållet och uppbyggnaden av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld. Varje fall motsvarar en unik individ som fallit offer för dödligt våld. Ett ärende (polisanmälan) kan dock omfatta flera dödsfall, och då räknas varje fall var för sig.

Statistikens ändamål

Syftet med den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är att redovisa en tillförlitlig uppgift om nivån och utvecklingen av det anmälda dödliga våldet. Statistiken har tagits fram sedan 2002, med anledning av att de händelser som anmäls och registreras hos de brottsutredande myndigheterna är mycket överskattade. Statistiken är ett komplement till anmälningsstatistiken, och redovisningen är därmed angränsad till de variabler som redovisas i statistiken över anmälda brott. Statistik över konstaterade fall av det dödliga våldet är vidare deskriptiv och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid. Den används för allmän information och som underlag för utredning och forskning om det dödliga våldet. Statistiken rapporteras även till bland annat EU (Eurostat) och FN (inom ramen för United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems, UN-CTS)

Statistikens innehåll

Sedan 2002 tar Brå årligen fram separat statistik över konstaterade fall av dödligt våld, som bygger på granskning av samtliga polisanmälningar avseende fullbordade mord, dråp, inklusive barnadråp samt vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser). Avsikten med statistiken är som nämnts ovan att kunna presentera en tillförlitlig uppgift över det årliga antalet anmälda fall av dödligt våld. De anmälda brotten om vållande till annans död undersöks för att kontrollera om det bland dem finns brott som borde ha rubricerats som misshandel med dödlig utgång.

Insamling och bearbetning

Grundmaterial och datainsamling

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld grundar sig på de uppgifter om anmälda brott som polis och åklagare registrerar i sina ärendehanteringssystem. För bedömningen av de anmälda brotten om mord och dråp, barnadråp och samlas dock kompletterande uppgifter in (se avsnittet om *Datainsamling* nedan).

Klassificering av brott

I samband med att ett brott registreras hos polisen, klassificeras brotten i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Regler för klassificeringen finns i publikationen *Klassificering av brott*, som finns på Brås webbplats, www.bra.se. Klassificeringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs utifrån den information som finns om brottet vid anmälningstillfället. Klassificeringen kan även grunda sig på uppgifter om till exempel offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt. Försök, förberedelse och stämpling¹⁰ till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas separat för mord och dråp.

Datainsamling

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan som läggs in i det nationella ärendehanteringssystemet (RAR). Uppgifterna levereras sedan till Brå. Detsamma gäller uppgifter från åklagarnas och tullens ärendehanteringssystem. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

För att sammanställa statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, inhämtar Brå kopior på samtliga polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter¹¹ avseende dödligt våld och vållande till annans död som anmälts till polisen under ett kalenderår. Datainsamlingen baseras på uppgifter om polisanmält dödligt våld i Brås register för anmälda brott och görs i två omgångar. Under oktober det innevarande kalenderåret görs en första datainsamling, baserad på polisanmälningar för perioden januari–september, genom att handlingar begärs ut från polisen. Insamlingen upprepas sedan i januari det efterföljande kalenderåret, avseende perioden oktober–december. Påminnelser går även ut vid två tillfällen, om materialet inte kommit in efter en viss tid. När polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter kommer in till Brå granskas dessa, och vid behov

¹⁰ Med *stämpling* (enligt 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

¹¹ Med *slutredovisningsuppgift* avses ett beslut som avslutar förundersökningen.

inhämtas ytterligare information från polis, åklagare eller domstol. För varje fall görs en bedömning av om dödligt våld föreligger eller inte (se följande avsnitt).

Källor till granskningen av polisanmälningarna

Bedömningen av om det föreligger dödligt våld eller inte bygger i huvudsak på information från polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter, men även andra informationskällor används. Det handlar om muntlig information som hämtas in genom kontakt med polis, åklagare, domar som beställs in för kompletterande information eller domstolsuppgift i Brås statistikdatabas.

Kodningskategorier

Dödligt våld

Denna kategori innehåller anmälda dödsfall där det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Informationen har verifierats av i första hand med hjälp av uttag av domslutsuppgifter från överrätt i Brås statistikdatabas, i andra hand kopior på tingsrättsdomen och i tredje hand muntlig eller skriftlig information från polis eller åklagare som har handlagt ärendet alternativt är förundersökningsledare.

Oklara fall

Kategorin innehåller de fall där det saknats tillräcklig information för att göra en kvalitetssäker bedömning enligt ovan eller där polisen inte vet vad som har inträffat.

Brottsplats utomlands

Ärenden där brottsplatsen är utomlands ingår enligt definitionen inte i statistiken. Trots att anmälan i övrigt är korrekt, eftersom polisanmälan innehåller information om brottsplats, kontrolleras den inte närmare, och ärenden i denna kategori kan därför innehålla händelser som efter utredning visar sig vara annat än dödligt våld.

Övriga händelser, ej dödligt våld.

Denna kategori kan grovt delas in i fyra undergrupper:

- anmälda brott som avser försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp men som felaktigt registrerats som fullbordade fall av dödligt våld¹²
- dubbelregistreringar som beror på att flera polisanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att anmälningsstatistiken innehåller dubletter¹³.

¹² Det finns särskilda brottskoder för registrering av försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp. Se www.bra.se/klassificeringavbrott för mer information.

¹³ Det förekommer att ett ärende ser dubbelregistrerat ut när samma ärendenummer återfinns mer än en gång, men där det rör sig om två, eller fler, offer. Vart och ett av offren kodas då separat, som ett konstaterat

- fall där det är uppenbart att dödligt våld inte föreligger (detta gäller framför allt händelser som anmäls som vållande till annans död)
- dödsfall där brottsutredningarna visat att det inte har förekommit något dödligt våld, utan personen kan ha avlidit genom till exempel självmord, naturlig död/sjukdom, olycka eller alkohol- eller narkotikaförgiftning.

Kvalitet och bortfall

Samtliga fall följs så långt det är möjligt genom rättskedjan fram till sju dagar innan statistiken publiceras. Detta innebär sannolikt en viss överskattning av konstaterade fall av dödligt våld, vilket beror på att ju längre tid som har gått sedan händelsen inträffade, desto säkrare information finns om fallet. Det bekräftas också av studier¹⁴ som görs med en längre uppföljningsperiod, se även figur 4 nedan. Skillnaden mellan den officiella statistiken, som tas fram med en kortare uppföljningsperiod (tre månader), och statistik framtagen med längre uppföljningsperiod är relativt liten och uppgår till 0–6 fall årligen.

Majoriteten av fallen av fullbordat dödligt våld i Sverige kommer till myndigheternas kännedom. Bortfallet kan därför på god grund anses vara mycket litet, men rimligen finns ett visst mörkertal även avseende dessa brott.¹⁵ De ärenden som kommer till polisens eller åklagares kännedom registreras och överförs elektroniskt varje dag till Brås verksamhetsdatabas. I oktober och nästföljande januari görs ett uttag på ärenden med relevanta brottskoder för aktuellt år. Dessa ärenden begärs sedan in från Polismyndigheten för manuell hantering.¹⁶

Uppföljningsperiod

Den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld som redovisas här är framtagen utifrån den information som fanns tillgänglig i Brås register över anmälda brott upp till tre månader efter det granskade kalenderårets slut, det vill säga i slutet av mars året därpå. Omständigheter som framkommer senare, och som kan innebära att bedömningen av vissa ärenden förändras, kommer inte med i studien och därmed inte heller i statistiken. Ett exempel på en sådan situation kan vara att tingsrättens dom överklagas och ändras i högre instans.

fall av dödligt våld. För mer information om antalsräkning i kriminalstatistiken, se *Riktlinjer för antalsräkning av brott* (RIF0054), som bland annat finns att hämta på Brås webbplats: www.bra.se/klassificeringavbrott.

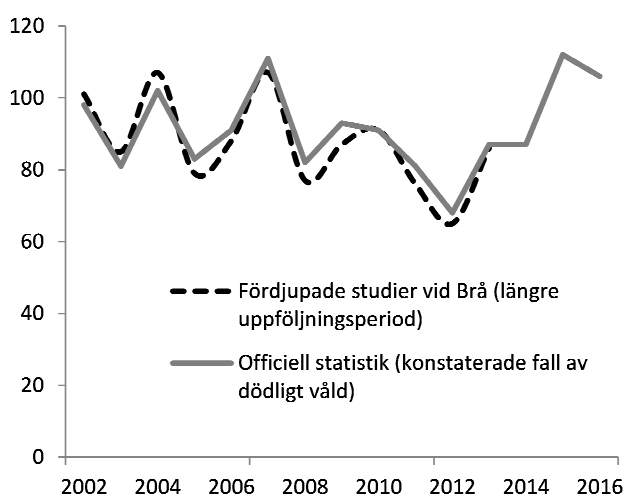
¹⁴ Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24.

¹⁵ Se noten ovan.

¹⁶ År 2014 saknades handlingar i 6 ärenden dagen före publicering, vilket troligtvis berodde på den omfattande omorganisering som polisen gick igenom när 21 länspolismyndigheter skulle bli en myndighet. Denna typ av bortfall är mycket ovanligt.

Utöver denna genomgång av konstaterade fall av dödligt våld genomför Brå även fördjupade studier av det dödliga våldet, inom ramen för olika projekt. I dessa studier är uppföljningsperioden längre än tre månader, vilket innebär att de generellt sett bygger på mer tillförlitlig information. Den största skillnaden är att de fördjupade studierna i större utsträckning utgår från domstolarnas domar.

Vid en jämförelse av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld 2002–2016 med fördjupade studier som är framtagna med längre uppföljningsperiod, visar det sig att de oftast innehåller något färre fall än den officiella statistiken. Skillnaderna är små – differensen varierar mellan 0 och 6 fall per år, se figur 4.

Figur 4. Jämförelse av konstaterade fall av dödligt våld med studier med längre uppföljningsperiod än tre månader, 2002–2016.

Jämförbarhet över tid

Tekniska förändringar

Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid polismyndigheterna, Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som inte är brott (utan till exempel kan vara naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika), vilket leder till ett ökat totalt antal registreringar.

Regional fördelning

Statistiken över anmälda brott redovisas för hela landet och per polisregion, vanligtvis där brotten anmäls, samt per kommun där brottet är begånget. Vissa brott kan sakna uppgift om kommun, och då redovisas brotten bara per polisregion.

Från och med den 1 januari 2015 har polisen omorganiserats, vilket innebär att de 21 länspolismyndigheterna har omvandlats till en myndighet, indelad i sju regioner. Dessa sju polisregioner har helhetsansvar för polisverksamheten inom ett angivet geografiskt område. Från och med 2015 redovisas statistiken efter de sju regionerna i stället för, som tidigare, efter län.

För att möjliggöra jämförelser med åren under perioden 2010–2014, redovisas för de åren de sammanslagna resultaten från de länspolismyndigheter som respektive region består av. Före 2010 saknas uppgifter på länsnivå, varför jämförelser längre bak i tiden inte kan göras.

I figur 5 nedan redovisas de nya polisregionerna, vilka län som ingår i respektive region samt befolkningsmängden i regionerna.

Region	Län	Medelfolkmängd 2016
Region Nord	Jämtland	744 401
	Norrbottn	
	Västerbotten	
	Västernorrland	
Region Mitt	Gävleborg	752 430
	Uppsala	
	Västmanland	
Region Stockholm	Stockholm	1 877 597
	Gotland	
Region Öst	Jönköping	894 026
	Södermanland	
	Östergötland	
Region Väst	Halland	1 631 415
	Västra Götaland	
Region Syd	Kalmar	1 571 530
	Blekinge	
	Kronoberg	
	Skåne	
Region Bergslagen	Dalarna	712 619
	Värmland	
	Örebro	

Figur 5 . Regionsindelning från och med 2015 med tidigare län indelat i tillhörande region samt medelfolkmängden (personer 15 år eller äldre) 2016.

Tabellbilaga

I denna bilaga presenteras tabeller över konstaterade fall av dödligt våld. Tabellerna finns även att ladda ner på Brås webbplats: www.bra.se.

Tabell 20

Hela landet

Konstaterade fall av dödligt våld¹, åren 2002–2016.

År	Antal konstaterade fall
2002	98
2003	81
2004	102
2005	83
2006	91
2007	111
2008	82
2009	93
2010	91
2011	81
2012	68
2013	87
2014	87
2015	112
2016	106

¹Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barnadrap och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Tabell 21

Hela landet

Konstaterade fall av dödligt våld¹, efter kön, åren 2011–2016.

År	Antal konstaterade fall		Totalt
	Kvinna	Man	
2011	25	56	81
2012*	21	46	68
2013	26	61	87
2014	25	62	87
2015	29	83	112
2016	29	77	106

¹ Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barnadrap och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Tabell 22**Hela landet****Konstaterade fall av dödligt våld¹, efter användning av skjutvapen, åren 2011–2016.**

Antal konstaterade fall							
År	Skjutvapen			Ej skjutvapen			Samtliga fall
	Totalt	Man/pojke	Kvinna/flicka	Totalt	Man/pojke	Kvinna/flicka	
2011	17	16	1	64	40	24	81
2012	17	14	3	50	32	18	68
2013	26	21	5	61	40	21	87
2014	28	25	3	59	37	22	87
2015	33	31	2	79	52	27	112
2016	30	28	2	76	49	27	106

Tabell 23**Regioner****Konstaterade fall av dödligt våld¹, år 2016.**

Region	År	
	2015	2016
Region Nord	10	2
Region Mitt	5	13
Region Stockholm	27	26
Region Öst	11	10
Region Väst	34	17
Region Syd	18	30
Region Bergslagen	7	8
Hela landet	112	106

¹ Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barnadråp och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.